

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка



Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО
2026–2027 н. р.

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	нормативна навчальна дисципліна
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова і література)»
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	залік
Півріччя викладання	Друге

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Медвідь Наталія Сергіївна , канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380668970388
E-mail:	Medvedica@ukr.net
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/naukovo-pedahohic-hni-pratsivnyky/406-medvid-nataliya-sergijivna
Консультації	Середа 15.00-17.00; платформа Google Meet / Zoom

Кількість часу на вивчення

Лекцій	18
Практичних занять	18
Самостійна робота студента	54
Форма контролю	залік

Курс загального мовознавства займає важливе місце в системі лінгвістичної підготовки вчителя-словесника. Загальне мовознавство – навчальна дисципліна, яка завершує лінгвістичну освіту здобувачів за предметною спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Курс поєднує історію і теорію мовознавства, узагальнює дані попереднього вивчення лінгвістичних дисциплін, дає глибоке наукове розуміння мови, її функцій і сутності, зв'язку з мисленням, свідомістю, з'ясовує загальнотеоретичні питання мовної структури, методологію мовознавства та методи і прийоми вивчення мови, знайомить з основними етапами історичного розвитку науки про мову. У поєднанні з іншими мовознавчими науками ця дисципліна сприяє всебічній лінгвістичній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури.

Мета навчальної дисципліни «Загальне мовознавство» – розширити загальнолінгвістичну підготовку майбутнього вчителя-словесника, поглибити вивчення проблем теорії мови, зокрема закономірностей розвитку і функціонування мови в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою, з урахуванням методів дослідження та опису мови, ознайомити з основними напрямками, ідеями і проблемами лінгвістики в її історичному розвитку, а також здобутками мовознавства на сучасному етапі.

Завдання курсу:

розкрити суть, мету, предмет і об'єкт загального мовознавства, його роль і місце в лінгвістичній освіті майбутнього вчителя;

узагальнити, розширити і поглибити знання здобувачів про взаємозв'язки мови, мислення і свідомості, розкрити механізми мовленнєвої діяльності, мовної здібності і процеси породження мовлення, погляди у сучасному мовознавстві на систему і структуру мови, розуміння мови як системи систем, її структурних рівнів та основних одиниць і категорій у взаємозв'язку і взаємозумовленості;

ознайомити здобувачів із особливостями функціонування мови в суспільстві, залежності стану мови від стану суспільства, зв'язку мови з етносом, культурою, розкрити закони розвитку мови, поняття динаміки і статичності, синхронії і діакронії, причини мовних змін;

ознайомити з основними лінгвістичними напрямками, школами, ідеями, науковими концепціями дослідників на різних етапах розвитку мовознавства;

виробляти вміння аналізувати думки вчених, розуміти значення історії лінгвістики для сучасних мовознавчих досліджень;

формувати у майбутніх філологів навички філософського аналізу мовних явищ та поглядів учених на них;

сприяти розвитку у здобувачів умінь оцінювати й аналізувати погляди представників різних напрямів на розв'язання загальнотеоретичних проблем, узагальнювати, аргументувати власні думки, дискутувати;

сформулювати розуміння ролі наукових ідей у практиці вишівського і шкільного викладання лінгвістичних дисциплін;

забезпечити сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів;

сприяти розвитку гнучких навичок, безперервній самоосвіті та самовдосконаленню на засадах сталого розвитку.

Пререквізити. Курс «Загальне мовознавство» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська мова», «Українська діалектологія».

У результаті вивчення курсу здобувач набуває загальні і фахові компетентності:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах освіти, практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.

Дисципліна формує такі програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

Постреквізити вивчення навчальної дисципліни «Загальне мовознавство»: «Навчально-заликова практика», «Комплексний кваліфікаційний екзамen з української мови та української і зарубіжної літератур».

Організація навчання, викладання і контролю

Навчальний матеріал курсу структуровано в логічно завершені частини-модулі, у межах кожного з них визначено навчальні теми, що охоплюють різні форми і види навчальної діяльності студентів: аудиторну (практичні заняття) та самостійну роботу.

В основу навчання і викладання покладено методи навчання і викладання та форми оцінювання програмних результатів навчання.

Добір методів навчання і викладання ґрунтується на програмних результатах навчання:

- *словесні* методи: бесіда, дискусія;
- *наочні*: ілюстрування;
- *практичні*: виконання вправ і завдань, робота з інформаційними джерелами;
- *інноваційні* технології: інтерактивне навчання, проблемне навчання.

Інструментом для вимірювання професійних результатів навчання є різні **форми оцінювання**:

- *усні*: виступ, бесіда, відповідь;
- *письмові*: виконання вправ і завдань, укладання схем або таблиць, самостійна робота тощо;
- *тестові*: виконання тестів;
- *самоконтроль*: самооцінювання власної навчальної дії.

Домінує формувальне оцінювання, відповідно до якого оцінювання є не лише інструментом для вимірювання професійних результатів навчання, а й засобом для постійного навчання, формування загальних і фахових компетентностей.

Курс загального мовознавства складається з трьох модулів: теорії мовознавства, історії лінгвістичних учень та методології лінгвістичного аналізу.

У першому модулі курсу висвітлюються фундаментальні загальнотеоретичні питання сучасного мовознавства; розглядається пізнавально-комунікативна, семіотична та конотативна сутність мови і мовлення як об'єктів лінгвістичних досліджень, зв'язок мови з іншими феноменами, чинники історичного розвитку мови та основні історичні процеси; розкриваються закономірності структурування і функціонування одиниць і категорій різних рівнів мовної системи.

У другому модулі з'ясовуються питання про загальнофілософські методи пізнання, розкриваються особливості власне лінгвістичних методів, методик і прийомів наукового пошуку.

Третій модуль курсу знайомить студентів з основними етапами розвитку світової лінгвістичної думки, розглядає розвиток теоретичних ідей і принципів та методів аналізу від античних часів до наших днів.

З позицій сучасного стану науки про мову курс покликаний узагальнити, розширити й поглибити знання здобувачів вищої освіти з проблем суті, розвитку, функціонування, взаємозв'язків і структурної організації мови, знайомить з різними лінгвістичними напрямками й школами, озброює методологією й методикою дослідження мови, сприяє формуванню навичок самостійної роботи з фаховою літературою та підготовці майбутніх спеціалістів до творчої практичної діяльності в галузі освіти, культури й науки. Тут висвітлюється розвиток лінгвістичної думки від початків до ХХІ ст., становлення мовознавства як науки, специфіки різноманітних лінгвістичних напрямів і шкіл, що домінували у минулі епохи, і тих, що визначають сучасний стан мовознавчої науки; розкриваються основні аспекти теорії мови: знакова природа, структура мови, взаємозв'язок мови і мислення, співвідношення мови і мовлення, фонологічну, граматичну, лексико-семантичну її системи та проміжні рівні. Значна увага приділяється місцю мовознавства у сучасній парадигмі наукових знань та міждисциплінарному характеру лінгвістичної науки. На підґрунті синтезу робіт із методологічної проблематики курс уводить слухачів у методику і технологію лінгвістичних досліджень.

Основні поняття: мовознавство, загальне мовознавство, конкретне мовознавство, прикладна лінгвістика, зіставне мовознавство, порівняльно-історичне мовознавство, система мови, структура мови, мовні рівні, натуралізм, психологізм, молодограматизм, соціологізм, структуралізм, когнітивна лінгвістика, комунікативна лінгвістика, функціональна лінгвістика.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання. Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.

Орієнтовна структура залікових кредитів

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	Аудиторні заняття		СРС
	лекції	Практичні заняття	
Модуль 1. Теорія мови			
Тема 1. Мовознавство як наука. Знакова природа мови	1	1	2
Тема 2. Мова і мислення. Мова і мовлення	1		2
Тема 3. Структура мови	0	0	2
Тема 4. Мова і суспільство	1	1	2
Тема 5. Мова як конкретно-історична категорія.	1		6
Модуль 2. Методи дослідження мови			
Тема 6. Загальнонаукові методи. Лінгвістичні методи	0	0	6
Модуль 3. Історія мовознавства			
Тема 7. Історія лінгвістичної думки до XIX ст.	2	2	6

Тема 8. Порівняльно-історичне мовознавство	2	2	6
Тема 9. Мовознавство другої половини XIX ст.	2	2	6
Тема 10. Психологічний напрям у мовознавстві. Харківська лінгвістична школа. О. Потебня	-	2	6
Тема 11. Пошуки нового підходу до вивчення мови наприкінці XIX -на початку XX ст.	2	2	2
Тема 12. Соціологізм у мовознавстві. Наукова діяльність Ф.де Соссюра.	2	2	2
Тема 13. Структуралізм і генеративізм. Неогумбольдтіанство	2	2	2
Тема 14. Мовознавство в СРСР.	0	0	2
Тема 15. Мовознавство на сучасному етапі.	2	2	2
Разом за семестр	18	18	54

Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів освіти із зазначеного курсу передбачає:

- I. Підготовку і конспектування питань із певної теми.
- II. Складання термінологічного словника до теми.
- III. Робота здобувачів освіти за спеціальними пошуково-дослідницькими завданнями: робота з науковими джерелами, підготовка доповіді, презентації, проєктів тощо.

Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) з дисципліни «Загальне мовознавство»

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) (Таблиця 1).

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Загальне мовознавство»

Таблиця 1

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Здобувач вищої освіти уповні оволодів запропонованим у курсі матеріалом. Його відповідь аргументована й відзначається логічністю, вичерпністю викладу, зв'язністю, послідовністю. Теоретичні положення підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти вільно володіє науковою термінологією. Студент творчо працює на практичних заняттях, бере активну участь у колективних обговореннях проблем. Він виконав усі завдання, винесені на самостійне опрацювання.
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		
	92		
	91		
	90		
B	82-89	Достатній рівень оволодіння	Здобувач вищої освіти оволодів понад 90% запропонованого в курсі матеріалу. Його відповідь
	89		

	88	знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	аргументована й відзначається логічністю, вичерпністю викладу, зв'язністю, послідовністю. Теоретичні положення підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні володіє науковою термінологією. Студент активно працює на практичних заняттях, бере участь у колективних обговореннях проблем. Він виконав понад 90% завдань, винесених на самостійне опрацювання.
	87		
	86		
	85		
	84		
	83		
	82		
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Здобувач вищої освіти оволодів понад 80% запропонованого в курсі матеріалу. Його відповідь переважно аргументована й відзначається логічністю, вичерпністю викладу, зв'язністю, послідовністю. Теоретичні положення підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні володіє науковою термінологією. Студент активний на практичних заняттях, бере участь у колективних обговореннях проблем. Він виконав понад 80 % завдань, винесених на самостійне опрацювання.
	81		
	80		
	79		
	78		
	77		
	76		
	75		
	74		
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент оволодів понад 60% запропонованого в курсі матеріалу, але його знання мають несистемний характер. Відповідь є неповною і недостатньо аргументованою. Теоретичні положення не завжди підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти на середньому рівні володіє термінологією з дисципліни. Він виконує роботу під керівництвом викладача, але під час виконання різної складності завдань за зразком (інструкцією) припускається помилок. Здобувач вищої освіти виконав понад 60% завдань, винесених на самостійне опрацювання.
	73		
	72		
	71		
	70		
	69		
	68		
	67		
	66		
	65		
	64		
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Студент оволодів понад 50% запропонованого в курсі матеріалу, але його знання мають несистемний характер. Відповідь є неповною і недостатньо аргументованою. Теоретичні положення інколи підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти володіє близько половини термінів із дисципліни. Він виконує роботу переважно під керівництвом викладача, але під час виконання різної складності завдань за зразком (інструкцією) припускається помилок. Здобувач вищої освіти виконав понад 50% завдань, винесених на самостійне опрацювання.
	63		
	62		
	61		
	60		
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з	Студент оволодів понад 40% запропонованого в курсі матеріалу. Його знання мають фрагментарний характер. Відповідь є частковою і здебільшого неаргументованою. Теоретичні положення майже не підкріплюються конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти володіє деякими термінами з дисципліни. Він виконує роботу переважно під керівництвом викладача, але під час виконання різної складності завдань за зразком (інструкцією) припускається багатьох помилок. Здобувач вищої освіти виконав понад 40% завдань, винесених на

		дисципліни	самостійне опрацювання.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом. Відповідь переважно неправильна і неаргументована. Теоретичні положення не може підкріпити конкретними прикладами. Здобувач вищої освіти не володіє термінологією з дисципліни. Під час виконання навіть елементарних завдань за зразком (інструкцією) припускається багатьох помилок. Здобувач вищої освіти виконав до 40% завдань, винесених на самостійне опрацювання.

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
«Загальне мовознавство»**

Таблиця 2

Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Залік
45	45	10	0

ПЗ № 1	П 3 № 2	П 3 № 3	ПЗ № 4	ПЗ № 5	ПЗ № 6	П 3 № 7	ПЗ № 8	ПЗ № 9	СР № 1	С Р № 2	С Р № 3	СР № 4	С Р № 5	СР № 6	СР № 7	С Р № 8	С Р № 9	М К № 1	М К № 2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів на практичному занятті

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
5	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями (не менше 90 %).
4	Достатній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичкам (не менше 70-80%).
3	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками (на менше 50-60%).
2	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній (не менше 30-40%).
1	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, практичними вміннями й навичками (не менше 10-20%).

Шкала оцінювання самостійної / контрольної роботи

Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
5	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями (не менше 90 %).
4	Достатній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичкам (не менше 70-80%).
3	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками (на менше 50-60%).

2	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній (не менше 30-40%).
1	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, практичними вміннями й навичками (не менше 10-20%).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Габідулліна А. Р., Колесніченко О. Л. Методологія сучасних лінгвістичних досліджень: навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 322 с.

Загальне мовознавство. Навчально-методичний посібник / уклад. Т. О. Лелека. Кропивницький, 2022. 198 с.

Загальне мовознавство: навчально-методичний посібник для самостійної роботи для студентів 1 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності «Українська мова і література» освітньої програми «Українська мова і література» / Уклад. В.Ф. Баньої. Ужгород: Рік-У, 2022. 72 с.

Загнітко А. Теорії сучасних лінгвістичних вчень: навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. 528 с.

Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи / редкол. : О. М. Ільченко (голов. ред.) та ін. Київ, 2019. 112 с.

Додаткова:

Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. URL :

https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000578

Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. URL : <https://ru.scribd.com/document/669808164/%D0%93%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%94-%D0%86-%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%9B%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D0%B2>

Дорошенко С.І. Загальне мовознавство: навч. посібник. URL : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000590

Загальне мовознавство : навчально-методичний посібник / уклад. І. С. Гонца. URL : <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6872/1/Posibnyk.%20Sagalne%20mowosnawctwo.PDF>

Зеленько А. С. Загальне мовознавство : навч. посібник. URL : <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk763292.pdf>

Івашин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Ivanyshyn_Vasyl/Mova_i_natsiia.pdf?PHPSESSID=hkao2bfl2e2m5blbhuigfcq9i6

Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник. URL : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000311

Масенко Л.Т. Мова і політика. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f92cfbd9-779b-4b96-8125-e20d363efee9/content>

Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава:

Давкілля-Київ, 2006. 716 с.

Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. URL : https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0001595

Тищенко К. Основи мовознавства: системний підручник. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Tyschenko_Kostiantyn/Osnovy_movoznavstva_Systemnyi_pidruchnyk/

Українська мова : енциклопедія. URL : <https://archive.org/details/UkrMovEnts>

Іноземні джерела

Evans V. Cognitive linguistics : An Introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2016. 830 p.

Grosz B.J., SparckJ. K., and Webber B.L. Readings in Natural Language Processing. Los Altos, 2016. 468 p.

Електронні ресурси

Інститут славістики Львівського національного університету імені Івана Франка. URL : <https://institutes.lnu.edu.ua/slavonic-studies/> -

Інститут славістики Словацької академії наук. URL : <http://www.slavu.sav.sk/>

Інститут славістики філософського факультету Масарикового університету в Брно. URL : <https://slavistika.phil.muni.cz/> -

Інститут славістики Чеської академії наук. URL : <http://www.slu.cas.cz/> Slovanský ústav AV ČR

Лінгвістичний портал. URL : <http://www.mova.info/>

Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua>

Нова Мова. Проект розвитку української мови. URL : <http://www.novamova.com.ua>

Словник української мови. Академічний тлумачний словник URL : <http://sum.in.ua/>

Словники України online: словозміна, синонімія, фразеологія. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>

Українська мова. Енциклопедія. URL : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

Український лінгвістичний портал. URL : <http://www.ulif.org.ua>

Уроки державної мови. URL : <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>